

19 februarie
Ziua Națională Brâncuși

Aforismele și textele lui
Constantin
BRÂNCUȘI

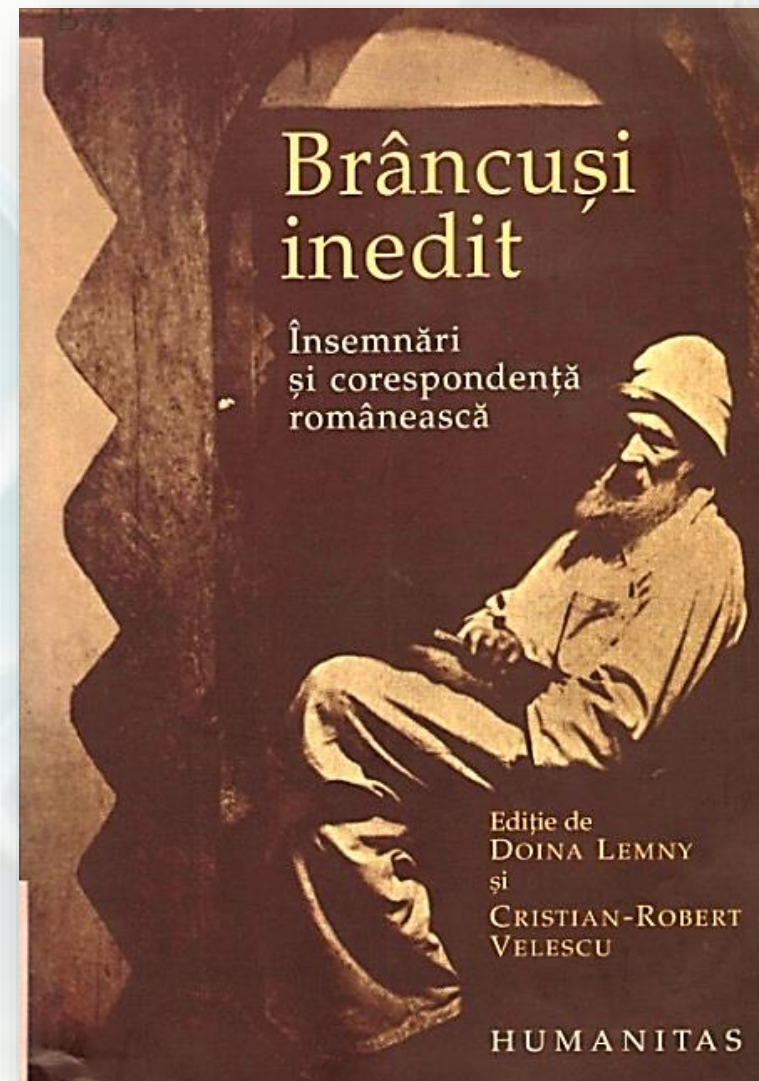

SCRIERILE LUI BRÂNCUȘI

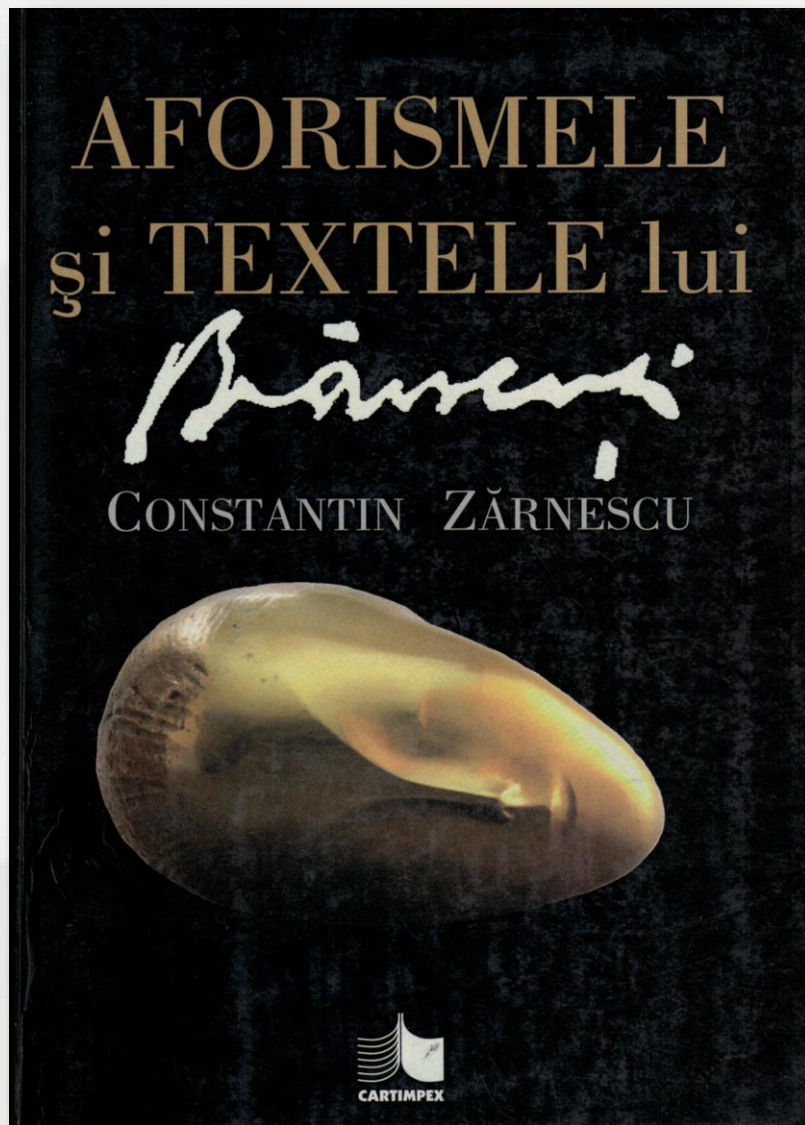
Din impresionantul material inedit: însemnări olografe, corespondență cu prieteni de pretutindeni, proiecte, cercetătoarea Doina Lemny de la Centrul Pompidou a publicat deja două volume plasate în context francez.

Volumul de față, rezultat din colaborarea Doinei Lemny cu Cristian-Robert Velescu, alcătuiește „dosarul România” din această arhivă. Sunt cuprinse în el însemnările și aforismele sculptorului, prezentate în ortografia lor originală, adesea deconcertantă, scrisorile de la prieteni români, manuscrise ale unor eseuri dedicate lui Brâncuși de autori români, precum și corespondența legată de proiectele de monumente solicitate din țară.

Publicarea lor va întregi și va aduce o notă de autenticitate portretului celui mai important artist român al tuturor timpurilor, al celui care a revoluționat din temelii sculptura secolului XX.

Brâncuși inedit: Însemnări și corespondență românească, București: Humanitas, 2004.

„Aforismele și textele lui Brâncuși, oferite cititorului român în ediția lui Constantin Zărnescu, reprezintă pentru conștiința acestui veac, o lucrare fundamentală al cărei sens depășește sfera istoriei sculpturii, constituindu-se ca o meditație esențială asupra căilor artei moderne, într-un moment crucial, de criză și renaștere, însă mai ales o meditație de a reda artei sensul ei primordial mântuitor.”

Ioana Em. Petrescu

*Aforismele și textele lui Brâncuși,
Cluj: Cartimpex, 1998.*

Asemeni sculpturilor sale, aforismele pe care Brâncuși le-a scris de-a lungul anilor reprezintă o concentrare de înțelepciune prin simplitate și stilizare, cum însuși spunea:

„Simplitatea nu este un scop în artă, însă ajungi la simplitate fără de voia ta, apropiindu-te de semnul real al lucrurilor. Simplitatea este, în sine, o complexitate și trebuie să te hrănești cu esența ca să poți să-i înțelegi valoarea.”

Poem modern cu nuanțat caracter autobiografic:

Mi-am lăsat dalta și ciocanul

Și am șlefuit materia

Cu propriile-mi mâini!...

Mi-am lăsat sculpturile să se joace

Cu cerurile și oamenii - dovedind Lumii -

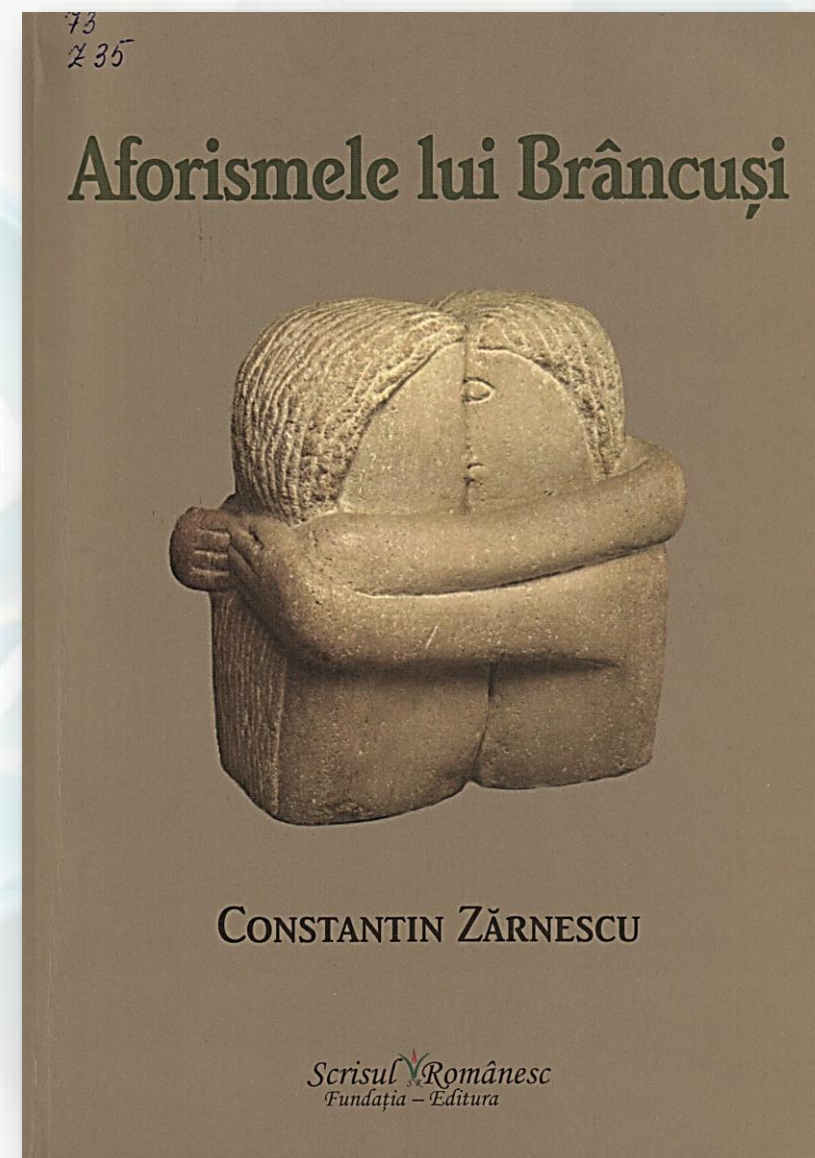
Că este cu puțință o sculptură a focului!

Dar operele nu ajung, niciodată,

La o desăvârșire completă!

Pentru că însăși Materia

Nu este desăvârșită!

Aforismele lui Brâncuși,
Craiova: Scrisul Românesc, 2016.

Măiastra este o serie de treizeci de sculpturi de păsări în bronz și în marmură realizate de Constantin Brâncuși între anii 1910-1918.

Aceasta este *Păsărea* mea.

Copil fiind, am visat totdeauna că aş fi vroit să zbor printre arbori, spre ceruri. De 45 de ani port nostalgia visului acestuia și continuu să creez *Păsări măiestre*. Eu nu doresc să reprezint o pasăre, ci să exprim însușirea în sine, spiritul ei: zborul, elanul...

Nu cred că voi putea izbuti vreodată...

Dumnezeirea este pretutindeni; și când uiți cu desăvârșire de tine însuși, și când te simți umil, și când te dăruiești. Divinitatea rămâne în opera ta; ea este magică...

Ei bine, o doamnă de la New York, care a simțit întradevăr acest lucru, a plâns și a îngenuncheat în fața uneia dintre *Măiestrele* mele.

Iubesc tot ceea ce se *înalță*.

Pentru *Domnișoara Pogany* s-ar putea să mă gândesc într-o zi la o interpretare și mai perfectă!... Căci cine știe dacă o operă de artă este vreodată dusă până la capăt?!...

Sculpturile mele sunt fecioarele mele!... Le gătesc ca de nuntă!... Observați Dvs., această versiune *Pogany* a fost cea dintâi „idee”. Brațele au fost modelate într-o manieră aproape precisă, părul a fost strâns într-un rulou, spre ceafă, însă fața avea să își piardă toate caracteristicile sale particulare, cu excepția ochilor și a curbelor, în arc, ale sprâncenelor.

În următoarea versiune, capul a primit forma definitivă a unui oval iar părul a devenit mai lejer strâns spre ceafă, conceput ca un desen de curbe ondulate, în ultima versiune - care va fi oare aceea ultima?

Domnișoara Pogany, cunoscută și sub numele francez Mademoiselle Pogány, este o statuie creată de Constantin Brâncuși în 1913, clasată în categoria „Tezaur” a Patrimoniului cultural românesc.

Sculptura mea *Cocoșul* nu mai este cocoș; iar *Păsărea măiastră* nu mai este o pasăre: au devenit simboluri.

Eu am căutat mereu naturalul, frumosul primar și direct, nemijlocit și etern!...

Doresc ca *Păsărilor* și *Cocoșii* mei să umple odată întreg Universul și să exprime marea Eliberare!...

Păsărilor măiestre zboară, însă *Cocoșii* cântă!...

Cocoșul (1922, 1935)

Natura zămislește o vegetație vânjoasă care crește drept în sus, de la pământ înspre ceruri.

Iată, Coloana mea fără sfârșit trăiește într-o grădină frumoasă - din România...

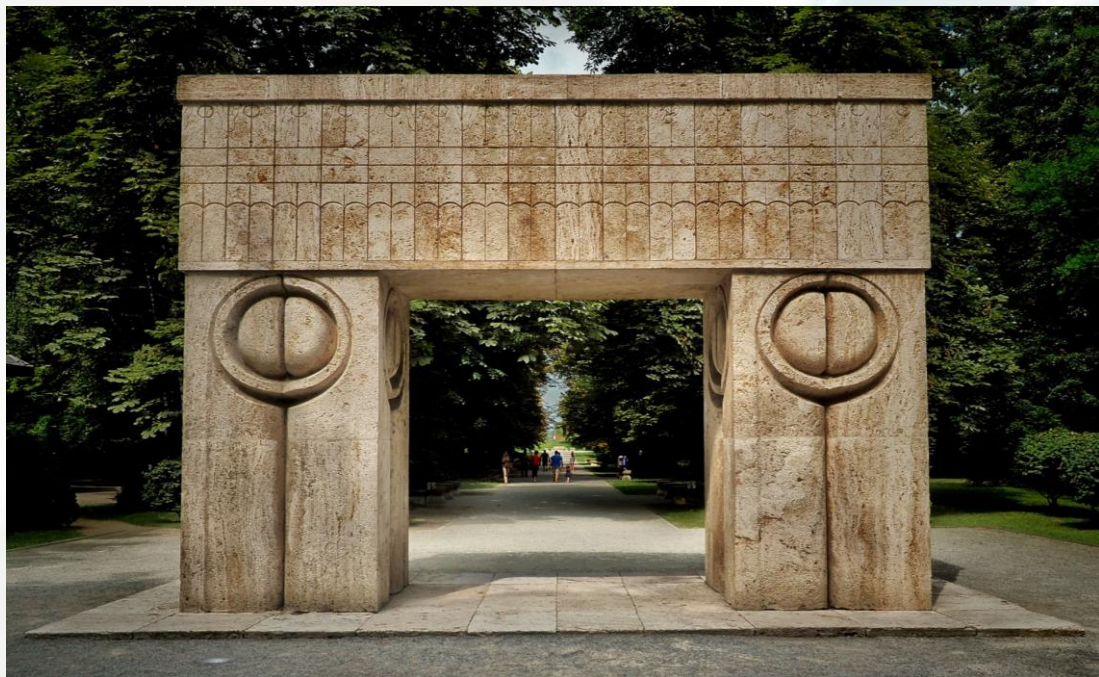
De jos și până sus, ea are aceeași formă și nu îi trebuie nici pedestal și nici soclu - ca să se sprijine; iar vântul nu o va dezrădăcina niciodată, căci Ea va rezista pe propriile-i puteri...

Du-te! îmbrățișează Columna infiririi cu
palmele mâinilor deschise. Apoi, înălțându-ți
ochii, privește-o și vei cunoaște, astfel, într-
adevăr, sinele cerului...

Coloana infinitului, 1938.

Coloanele *Templului sărutului*, sunt rodul unor îndelungi ani de căutări. La început, am tăiat direct în piatră grupul celor două ființe înlănțuite. Iar apoi, după mai multă vreme (peste 30 de ani), m-a purtat, constant, gândul spre eternizarea unei înalte *Porți...*, a unei *Porți* prin care se poate trece *dincolo...*

Poarta sărutului, 1938 .

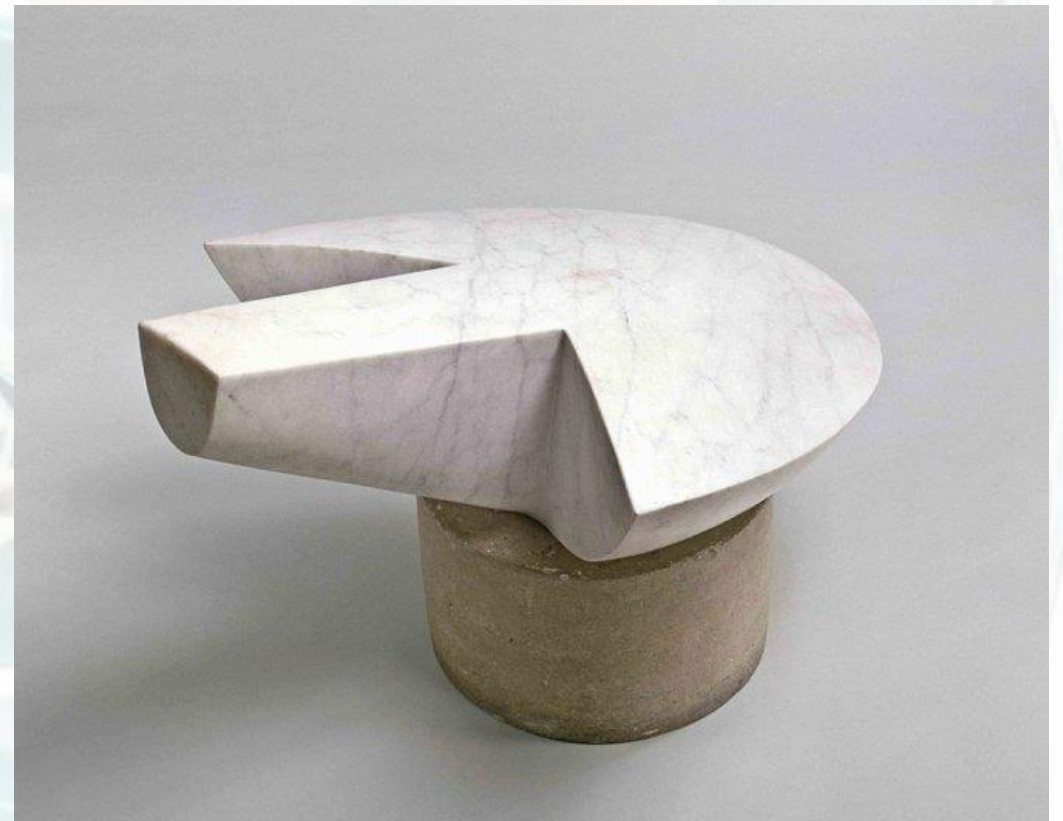
Nu vedeți, oare, acești *ochi*?... Profilul acestor doi ochi (uniți - în *Templul sărutului*)?... Aceste emisfere reprezintă Iubirea.

Ce rămâne oare (din noi) în amintirea celorlalți, după moarte?...

Numai amintirea ochilor! și a privirilor! cu care ne-am revelat dragostea, pentru oameni și pentru lume. Ei bine, aceste profiluri ale *Porții sărutului* reprezintă contopirea, prin dragoste, între bărbat și femeie.

Vedeți, situația *Broaștei țestoase* îmi pare a fi cu totul dificilă. Căci stând mereu lipită de pământ, ea este foarte aproape de Satana. Iar când își scoate capul afară din carapace, riscă să fie strivită de însăși Creațiunea...

Nu putem să îl ajungem niciodată pe Dumnezeu - însă curajul de *a călători înspre el* rămâne important.

Țestoasa zburătoare (1943). Este ultima sa operă. Broasca pare că se desprinde de pământ și se ridică spre cer, întruchipând opoziția dintre a se târi și a zbura.

Nu am făcut niciodată nimic pentru vâlvă (...). Dimpotrivă, am înăbușit cu încăpățânare, pe cât mia stat în putință, orice soi de spectacol (...). Fiindcă gloria este poate cea mai mare înșelătorie pe care au inventat-o oamenii.

Oamenii se iau pe ei înșiși chiar prea în serios. Ei vor mai întotdeauna să fie *cineva!*... Însă această glorie își bate joc de noi, atunci când ne tot ținem după ea, iar de îndată ce îi întoarcem spatele, ea este cea care... aleargă în urma noastră.

Cumințenia pământului, 1907

Muza adormită, 1910

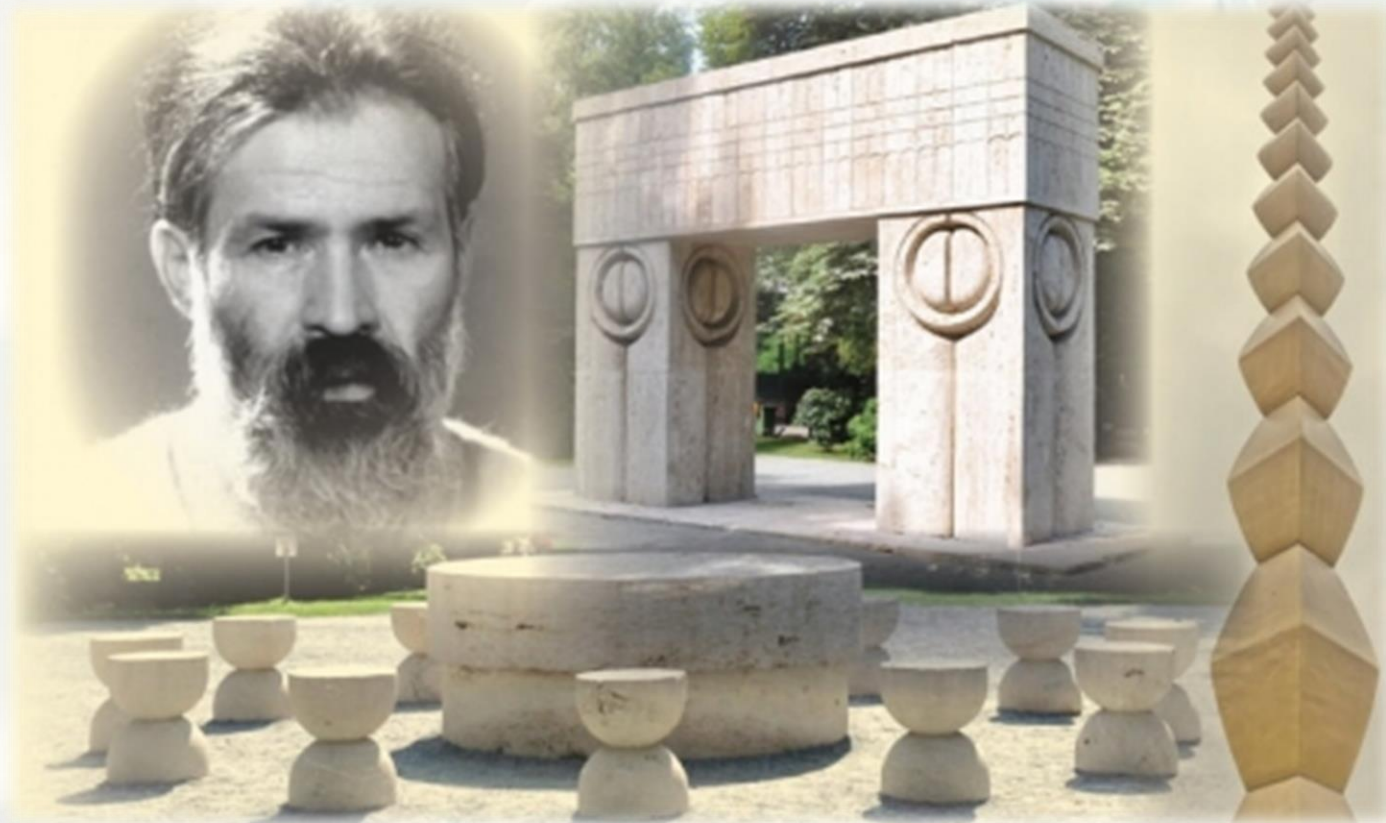

Principesa X, 1916

„Aș vrea ca lucrările mele să se ridice în parcuri și grădini publice, să se joace copiii peste ele, cum s-ar fi jucat peste pietre și monumente născute din pământ, nimeni să nu știe ce sînt și cine le-a făcut - dar toată lumea să simtă necesitatea și prietenia lor, ca ceva ce face parte din sufletul Naturii”.

**Duceți-vă la noi, în România,
să vedeți oamenii, costumele, locurile (spațiul românesc...).**
Duceți-vă să vedeți ceea ce am putut să realizez eu - la Târgu-Jiu !

Referințe bibliografice:

- Colecția Bibliotecii Științifice USARB - <http://primo.libuniv.md/>
- GEORGESCU, Dan. *Brâncuși și secolul său*. București: Artemis, 1994. 60 p. ISBN 973-566-002-4.
- ZĂRNESCU, Constantin. *Aforismele și textele lui Brâncuși*. Cluj: Cartimpex, 1998. 264 p. ISBN 973-98604-7-8.
- COMARNESCU, Petru. *Brâncuși mit și metamorfoză în sculptura contemporană*. București: Ed. Meridiane, 1972. 292 p.

Realizat:

Lilia Ababii, coordonator Centrul de Informare al României

Redactor:

Lina Mihaluța, director adjunct Biblioteca Științifică USARB

Editare video:

Centrul de Informatizare

Bălți, 2022